

SUG'URTA XIZMATLARI VA ULARNING MOHIYATI

Darxanova Umida Norboy qizi

Tashkent International University

Devonxona va arxiv bo'limi mutaxassisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13895141>

Annotatsiya. Sug'urta hayotimizning ajralmas qismiga aylangan xatarlarni boshqarish vositasidir. Bu sug'urtalovchi va sug'urtalangan ikki tomon o'rtasidagi shartnoma bo'lib, unda sug'urtalovchi sug'urtalanuvchiga kutilmagan hodisa tufayli yuzaga kelishi mumkin bo'lgan har qanday moliyaviy zararni qoplashni va'da qiladi. Ushbu maqolada sug'urta tushunchasi, mohiyati va turlari hamda ularning zamonaviy hayotdagi ahamiyati haqida umumiy ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: sug'urta, risklarni boshqarish, sug'urtalovchi, sug'urtalangan, moliyaviy zarar, kutilmagan hodisa, sug'urta turlari.

INSURANCE SERVICES AND THEIR NATURE

Abstract. Insurance is a risk management tool that has become an integral part of our lives. It is a contract between two parties, the insurer and the insured, in which the insurer promises to compensate the insured for any financial loss that may occur due to an unforeseen event. This article provides general information about the concept, nature and types of insurance and their importance in modern life.

Key words: insurance, risk management, insurer, insured, financial loss, unexpected event, types of insurance.

СТРАХОВЫЕ УСЛУГИ И ИХ ПРИРОДА

Аннотация. Страхование – инструмент управления рисками, ставший неотъемлемой частью нашей жизни. Это договор между двумя сторонами, страховщиком и страхователем, по которому страховщик обязуется компенсировать страхователю любые финансовые потери, которые могут возникнуть из-за непредвиденного события. В данной статье представлены общие сведения о понятии, природе и видах страхования и их значении в современной жизни.

Ключевые слова: страхование, управление рисками, страховщик, страхователь, финансовый ущерб, непредвиденное событие, виды страхования.

Sug'urta jismoniy shaxslar va korxonalarga o'z xatarlarini boshqarish va o'zlarini moliyaviy yo'qotishlardan himoya qilishga yordam beradigan muhim vositadir. Bu xavfni shaxsdan sug'urtalovchiga o'tkazish orqali odamlarga xavfsizlik va xotirjamlik hissi beradi.

Sug'urta turli shakllarda mavjud, sog'liqni saqlash sug'urtasi uchun hayot sug'urtasi tortib, mulk sug'urtasi, va yana. Ushbu maqolada biz sug'urta tushunchasi, mohiyati va turlarini, ularning zamonaviy hayotdagi ahamiyatini o'rganamiz. Ushbu maqola uchun ma'lumotlar tegishli adabiyotlar va onlayn manbalarni keng tadqiq qilish orqali to'plangan. Maqolada sug'urta tushunchasi, mohiyati va turlari, shuningdek ularning moliyaviy xatarlarni kamaytirishdagi ahamiyati haqida umumiy ma'lumot berilgan. Sug'urta-bu ikki tomon-sug'urtalovchi va sug'urtalangan shaxs o'rtasidagi shartnoma bo'lib, unda sug'urtalovchi sug'urtalanuvchiga kutilmagan hodisa tufayli yuzaga kelishi mumkin bo'lgan har qanday moliyaviy zararni qoplashni va'da qiladi.

Sug'urtalangan shaxs sug'urta qildiruvchiga sug'urta qoplamasi evaziga mukofot to'laydi, bu xavfni shaxsdan sug'urtalovchiga o'tkazish orqali odamlarga xavfsizlik va xotirjamlik hissini beradi. Sug'urta-bu jismoniy shaxslar va korxonalarga moliyaviy risklarni sug'urtalovchiga o'tkazish orqali boshqarishda yordam beradigan risklarni boshqarish vositasi. Sug'urta mavjud turli turlari bor, shu jumladan, hayot sug'urtasi, sog'liqni saqlash sug'urtasi, mulk sug'urtasi, javobgarlik sug'urtasi, va yana. Sug'urta jismoniy shaxslar va korxonalarga o'z xatarlarini samarali boshqarishda yordam beradigan va investitsiya va iqtisodiy o'sishga yordam beradigan muhim vositadir. Sug'urtaning mohiyati xavfni boshqarishdir. Sug'urtaning maqsadi jismoniy shaxslar va korxonalarni moliyaviy yo'qotishlarga olib kelishi mumkin bo'lgan kutilmagan hodisalardan moliyaviy himoya qilishdir. Xavfni sug'urtalovchiga o'tkazish orqali sug'urtalangan shaxs moliyaviy zarar ta'sirini kamaytirishi mumkin. Sug'urta jismoniy shaxslar va korxonalarga o'z risklarini samarali boshqarishga yordam beradi, bu esa investitsiya va iqtisodiy o'sishga yordam beradi.

Jismoniy shaxslar va korxonalar uchun turli xil sug'urta turlari mavjud, jumladan:

1. Hayotni sug'urtalash: bu sug'urtalangan vafot etgan taqdirda sug'urtalanganning oilasini moliyaviy himoya qiladi.
2. Tibbiy sug'urta: bu tibbiy xarajatlarni, shu jumladan kasalxonaga yotqizishni, retsept bo'yicha dori-darmonlarni va shifokor tashriflarini qoplashni ta'minlaydi.

Tibbiy sug'urta-bu sug'urtalangan shaxs tomonidan qilingan tibbiy va jarrohlik xarajatlari xarajatlarini qoplaydigan sug'urta turi. Sug'urtalangan shaxs sug'urta kompaniyasiga oylik yoki yillik mukofot to'laydi, keyinchalik u sog'liqni saqlash xarajatlarining to'liq yoki bir qismini polisda belgilangan tarzda to'laydi. Tibbiy sug'urta tibbiy xizmatlarning keng doirasini qamrab olishi mumkin, jumladan, shifokorlar tashrifi, kasalxonaga yotqizish, diagnostika testlari, retsept

bo'yicha dorilar va boshqalar. Ba'zi rejalar emlash va yillik tekshiruvlar kabi profilaktika xizmatlarini ham qamrab oladi.

Mavjud sug'urtaning har xil turlari turli ehtiyojlar va talablarga javob beradi. Jismoniy shaxslar va korxonalar o'zlarining xavf-xatarlarini baholashlari va tegishli himoyani ta'minlash uchun sug'urta qoplamasining to'g'ri turini tanlashlari muhimdir. Sug'urta-bu jismoniy shaxslar va korxonalarga o'z xatarlarini samarali boshqarishda yordam beradigan qo'shimcha vosita, ammo bu risklarni boshqarish o'rnini bosa olmaydi. Sug'urta bu ikki tomon, sug'urtalovchi va sug'urtalangan shaxs o'rtasidagi shartnoma. Sug'urtalovchi-bu xavfni o'z zimmasiga olgan va sug'urtalangan shaxsga kutilmagan hodisa tufayli yuzaga kelishi mumkin bo'lgan har qanday moliyaviy zararni qoplashni va'da qilgan tomon.

Boshqa tomondan, sug'urtalangan shaxs sug'urta qildiruvchiga qoplash evaziga mukofot to'laydigan tomondir. Sug'urta-bu jismoniy shaxslar va korxonalarga moliyaviy risklarni sug'urtalovchiga o'tkazish orqali boshqarishda yordam beradigan risklarni boshqarish vositasi.

Jismoniy shaxslar va korxonalar uchun turli xil sug'urta turlari mavjud, jumladan hayotni sug'urtalash, tibbiy sug'urta, mulkni sug'urtalash, javobgarlikni sug'urtalash va boshqalar.

Hayotni sug'urtalash sug'urtalangan vafot etgan taqdirda sug'urtalanganning oilasini moliyaviy himoya qiladi. Tibbiy sug'urta tibbiy xarajatlarni qoplashni ta'minlaydi. Mulkni sug'urtalash yong'in, toshqin yoki o'g'irlik kabi kutilmagan hodisalar tufayli mulkka etkazilgan zararni qoplaydi. Javobgarlikni sug'urtalash baxtsiz hodisalar yoki beparvolikdan kelib chiqadigan yuridik javobgarlikni qoplaydi.

Xulosa qilib aytganda, sug'urta jismoniy shaxslar va korxonalarga moliyaviy risklarini boshqarishda yordam beradigan muhim vositadir. Bu xavfni shaxsdan sug'urtalovchiga o'tkazish orqali odamlarga xavfsizlik va xotirjamlik hissi beradi. Mavjud sug'urtaning har xil turlari har xil ehtiyoj va talablarga javob beradi va jismoniy shaxslar va korxonalar uchun ularning xavf-xatarlarini baholash va tegishli himoyani ta'minlash uchun sug'urta qoplamasining to'g'ri turini tanlash muhimdir. Shuni ham ta'kidlash kerakki, sug'urta risklarni boshqarish o'rnini bosa olmaydi.

Jismoniy shaxslar va korxonalar o'zlarining xavf-xatarlarini kamaytirish uchun xavfsizlik choralari ko'rish va tegishli yozuvlarni yuritish kabi faol choralarni ko'rishlari kerak.

Sug'urta jismoniy shaxslar va korxonalarga o'z xatarlarini samarali boshqarishda yordam beradigan qo'shimcha vosita sifatida qaralishi kerak.

REFERENCES

1. “Sug‘urta faoliyati to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasining 2021 yil 23 noyabrda yangi taxrirda qabul qilingan qonuni.
2. O‘zbekiston Respublikasining Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risidagi”gi PF-4947-sonli Farmoni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 17 iyundagi “Paxta xom ashyosi va boshqoli don ekinlarining bo‘lg‘usi hosilini sug‘urtalash tizimini takomillashtirish to‘g‘risida” 505-sonli qarori.
4. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 30 sentyabrdagi “Aholi xonadonlarida va chorvachilik yo‘nalishida faoliyat ko‘rsatayotgan xo‘jalik yurituvchi sub’ektlarda parvarishlanayotgan chorva hayvonlarini sug‘urta qilish tartibi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida”gi 830-sonli qarori.
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 2 августдаги “Ўзбекистон Республикасининг суғурта бозорини ислоҳ қилиш ва унинг жадал ривожланишини таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4412-сонли қарори.
6. Ялгаров А.А. Бозор иқтисодиёти шароитида қишлоқ хўжалигида суғурта механизмини такомиллаштириш. 08.00.04-Қишлоқ хўжалиги иқтисодиёти ихтисослиги бўйича иқтисод фанлари илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация. Тошкент - 2006 йил.
7. Allaberganov Azizbek Saparbayevich. (2023). SHIFOKOR – TIBBIYOT XODIMLARI – BEMOR MUNOSABATLARINING XUSUSIYATLARI. AMALIY VA TIBBIYOT FANLARI ILMIY JURNALI, 2(2), 208–211. Retrieved from <https://sciencebox.uz/index.php/amaltibbiyot/article/view/5963>